

VESI- JA YMPÄRISTÖHALLITUKSEN MONISTESARJA

Nro 368

SAMASE-PROJEKTI

**SAASTUNEIDEN MAA-ALUEIDEN KARTOITUS
KUOPION VESI- JA YMPÄRISTÖPIIRISSÄ**

VESI- JA YMPÄRISTÖHALLITUKSEN MONISTESARJA

Nro 368

SAMASE-PROJEKTI

**SAASTUNEIDEN MAA-ALUEIDEN KARTOITUS
KUOPION VESI- JA YMPÄRISTÖPIIRISSÄ**

Vesi- ja ympäristöhallitus
Helsinki 1992

Tekijät ovat vastuussa julkaisun sisällöstä eikä siihen voida vedota vesi- ja ympäristöhallituksen virallisena kannanottona

Julkaisua saa Kuopion vesi- ja ympäristöpiiriltä, Pl 49, 70101 Kuopio

ISBN 951-47-5571-5

ISSN 0783-3288

Painopaikka: Vesi- ja ympäristöhallituksen monistamo
Helsinki 1992

Julkaisija
Vesi- ja ympäristöhallitus
Kuopion vesi- ja ympäristöpiiri

Julkaisun päivämäärä
26.10.1992

Tekijä(t) (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri)
Huttunen, Janne & Partanen, Eero

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)
Saastuneiden maa-alueiden kartoitus Kuopion vesi- ja ympäristöpiirissä

Julkaisun laji	Toimeksiantaja	Toimielimen asettamispvm
Selvitys	SAMASE-projekti	

Julkaisun osat

Tiivistelmä

Saastuneiden maa-alueiden selvitystä on tehty vuodesta 1989 lähtien. Tarkoituksena on ollut kartoittaa maa-alueita, joissa maaperään on päässyt erilaisten toimintojen vaikutuksesta haitallisia aineita tai saastumisriski on merkittävä. Projektiin liittyvä kartoitus on tehty pääosin vuoden 1991 aikana. Kuopion vesi- ja ympäristöpiirin alueella kohteita on kartoitettu yhteensä 209 kappaletta, joista saastuneiksi todettuja alueita on 16 ja saastuneiksi epäiltyjä noin 100. Näistä kunnostettuja saha-alueita on 4 kpl. Tärkeillä pohjavesialueilla kohteista sijaitsee 37, joista suurin osa on kaatopaikkoja. Kunnostettaviksi tulevia kohteita piirin alueella on noin 30 kpl, joista osa kunnostetaan valtion kunnostustöinä. Suunnittelu- ja kunnostuskustannukset ovat 0,5–2 milj. mk kohteelta alueesta ja saastumisen laajuudesta riippuen. Selvitystyö jatkuu vielä vuoden 1992 loppuun, jolloin kunnostustarpeen laajuus selviää.

Asiasanat (avainsanat)
Saastunut, maaperä, kartoitus

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero
Vesi- ja ympäristöhallituksen monistesarja nro 368

ISBN
951-47-5571-5

ISSN
0783-3288

Kokonaissivumäärä
34

Kieli
Suomi

Hinta

Luottamuksellisuus
Julkinen

Jakaja
Kuopion vesi- ja ympäristöpiiri
PL 49, 70101 Kuopio

Kustantaja
Vesi- ja ympäristöhallitus
PL 250, 00101 Helsinki

ALKUSANAT

Ympäristöministeriön toimeksiannosta on Kuopion vesi- ja ympäristöpiirissä tehty vuosien 1990 - 1991 aikana piirin alueella sijaitsevien saastuneeksi epäiltyjen maa-alueiden kartoitus. Se on osa valtakunnallista hanketta, jonka tavoitteena on mm. selvittää saastuneista maa-alueista aiheuttuvien ongelmien määrää ja laatua Suomessa.

Kartoituksen toteutuksesta vesi- ja ympäristöpiirissä ovat vastanneet insinööri Eero Partanen ja teknikko Janne Huttunen. Janne Huttunen on vastannut kartoituksen toteutuksesta. Vesi- ja ympäristöhallituksen kuntatoimistossa työtä ovat suunnitelleet ja ohjanneet Outi Lääperi, Juhani Puolanne ja Ulrich Jeltsch. Tietojen keruuseen ja tallennukseen ovat osallistuneet kuntien ympäristönsuojelu-, terveys-, kaavoitus-, palo- ja rakennusviranomaiset. Lisäksi tietoja on koottu mm. lääninhallitusten rekistereistä. Tallennusohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta sekä tulosteiden valmistelusta ovat vastanneet Helsingin vesi- ja ympäristöpiirissä Mika Jalava, Esko Nylander ja Kirsi Merilehto. Saastuneiden maa-alueiden kartoitusta on tehty tiiviissä yhteistyössä vesi- ja ympäristöhallinnossa samaan aikaan käynnissä olevan Pohja-vesien kartoitus- ja luokitus-projektin kanssa.

Selvityksen tekijät toivovat julkaisun edistävän saastuneiden maa-alueiden aiheuttaman ongelman selvittämistä ja ratkaisemista.

Helsingissä, 26. lokakuuta 1992

Kuopion vesi- ja ympäristöpiiri

SISÄLLYS

	Sivu
1 JOHDANTO	7
2 KARTOITUKSEN TAVOITE	7
3 SAASTUNEEN MAA-ALUEEN MÄÄRITELMÄ	8
4 KARTOITUKSEN TOTEUTUS KUOPION VESI- JA YMPÄRISTÖPIIRISSÄ	9
4.1 Työnjako	9
4.2 Tietolähteet	10
4.3 Ympäristöä vaarantavien alueiden tietokortti	10
4.4 Rajaukset	11
5 KARTOITUKSEN TULOKSET	12
5.1 Kuntakohtaiset kartoitukset	12
5.2 Kartoitetut kohteet	13
5.3 Kohteiden alustava priorisointi	14
6 JATKOTOIMET	17
7 YHTEENVETO	18
LIITTEET	
LIITE 1. Eräitä ohjeellisia pitoisuuksia maan saastuneisuuden arviointia varten	19
LIITE 2. Ympäristöä vaarantavien alueiden tietokortti	22
LIITE 3. Likaantumista aiheuttavien toimintojen koodit	26
LIITE 4. Kuntakohtainen luettelo tärkeimmistä kartoitetuista kohteista	27
LIITE 5. Kuopion vesi- ja ympäristöpiirien kuntien esittelytaulukko	34

1 JOHDANTO

Kemikaalien ja jätteiden saastuttamien maa-alueiden aiheuttamien haittojen torjunnasta on viime vuosina tullut keskeinen ympäristönsuojelun tehtävä monissa maissa. Syitä on monia – päälimmäisenä kemikalisoituminen. Erilaisia ympäristölle ja terveydelle haitallisia aineita on käytetty pitkään. Niistä aiheutuvia ongelmia on alettu selvittää vasta jälkeenpäin. Tietämättömyyden ja välinpitämättömyyden seurauksena on vuosikymmenien aikana monissa paikoissa ehditty muuttaa maaperän fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia ominaisuuksia. Osa muutoksista uhkaa ympäristöä ja terveyttämme.

Suomessa saastuneista maa-alueista aiheutuvia ongelmia on järjestelmällisesti ryhdytty torjumaan 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Valtioneuvosto antoi eduskunnalle 31.toukokuuta 1988 ympäristönsuojelua koskevan selonteon, jossa saastuneiden maa-alueiden selvittämisestä ja kunnostamisesta on todettu seuraavaa:

"Kemikaalien ja öljyn saastuttamien maa-alueiden ympäristöhaittojen torjunta sekä ongelmajätteiden sijoittamiseen aikaisemmin käytettyjen kaatopaikkojen kunnostaminen ovat ympäristönsuojelun uusia tehtäviä. Näiden laajuutta ei ole vielä riittävästi selvitetty eikä maamassojen käsittelyyn myöskään ole riittävästi asianmukaisia käsittelymahdollisuuksia.

Saastuneet maa-alueet selvitetään ja niitä ryhdytään tarpeen mukaan suunnitelmallisesti kunnostamaan. Kiireelliset kunnostustyöt tehdään välittömästi, kun tarve niihin on todettu."

Ympäristöministeriö asetti 27. marraskuuta 1989 ympäristöhallinnon sisäisen Saastuneiden maa-alueiden selvitys- ja kunnostus -projektin. Sen tehtävänä on selvittää maassamme olevat saastuneet maa-alueet sekä ehdottaa, miten näiden puhdistaminen ja kunnostaminen tulisi järjestää.

2 KARTOITUKSEN TAVOITE

Kartoituksen tavoitteena on selvittää saastuneiksi epäiltyjä ja saastuneita maa-alueita koko valtakunnan alueella. Sijainti- ja omistustietojen lisäksi kerätään mahdollisuuksien mukaan tietoja ko. alueella tapahtuvasta tai tapahtuneesta teollisen tms. toiminnan laadusta ja laajuudesta, käytettyistä haitta-aineista ja niiden määristä, haitan esiintymisestä pinta- ja pohjavedessä, maaperässä ja ilman kautta sekä ympäristölle aiheutuvista vaaroista.

Tieto edellisten vuosikymmenien aikana toimintansa lopettaneista yrityksistä on yleensä hyvin niukasti dokumentoitu, mutta esim. yrityksen entisten työntekijöiden haastatteluiden kautta saatavissa.

Mahdollisten saastuneiden kohteiden kattava kartoitus on välttämätöntä kunnostustoimintaan tarvittavien resurssien arvioimista, toiminnan pitkäjännitteistä suunnittelua ja saastumisesta aiheutuvien haittojen välttämistä varten. Kartoituksen tuloksia jalostetaan edelleen siten, että kiireellisimmiksi arvioituja kohteita selvitetään tarkemmin ja asetetaan tärkeysjärjestykseen. Tuloksia toimitetaan myös muiden ympäristönsuojeluviranomaisten samoin kuin rakennus- ja kaavoitus- sekä terveysturvaviranomisten käyttöön.

Saastuneita maa-alueita koskevan tiedon keräämisen tärkeyttä korostaa myös valmis-teilla oleva uusi jätelaki, johon on kaavailtu kiinteistön hallinnan tai omistusoikeuden luovuttamisen yhteyteen erityistä selontekovelvollisuutta kiinteistöllä harjoitetusta teollisesta tai muusta toiminnasta, joka on saattanut aiheuttaa maan saastumista.

3 SAASTUNEEN MAA-ALUEEN MÄÄRITELMÄ

Saastunut maa-alue on alue, jonka haitallisen aineen tai tekijän pitoisuus ylittää huomattavasti kyseessä olevan alueen luontaisen pitoisuuden ja aineen kokonaismäärä maaperässä on merkittävä tai saastuminen aiheuttaa alueen maankäytöstä ja ympäristö-olosuhteista johtuen merkittävää välitöntä tai välillistä vaaraa luonnolle, ympäristölle tai terveydelle. Tällaiseksi alueeksi luetaan myös rannalta vesistöön jatkuva saastunut alue.

Ympäristö- ja terveysriskit voivat aiheutua saastuneen maaperän kemiallisista, fysikaalisista tai biologisista tekijöistä. Haitallisiin aineisiin ja tekijöihin sisältyvät haitallisten kemikaalien lisäksi mm. haitalliset mikrobit ja radioaktiivinen säteily. Saastuneiden maa-alueiden kartoitus ja kunnostus kohdistuu ainakin alkuvaiheessa lähinnä kemikaali- ja jätteiden aiheuttamien alueellisesti rajattujen saastumistapausten selvittämiseen.

Määritelmän ulkopuolelle jäävät alueet, joilla maaperän luontainen haitallisen aineen tai tekijän taustapitoisuus on korkea. Näiden alueiden ei yleensä katsota olevan saastuneita eikä edellyttävän toimenpiteitä. Poikkeuksen muodostavat tapaukset, joissa ihmisen toiminta tai luonnonilmiöt ovat muuttaneet olosuhteita niin, että ympäristö tai terveysriskit ovat lisääntyneet selvästi alkuperäiseen tilanteeseen verrattuna. Saastuminen edellyttää siis yleensä ihmistoiminnasta aiheutunutta pitoisuuden kohoamista.

Saastuneeksi epäillyn maaperän haitallisen aineen ja tekijän pitoisuutta verrataan ko-alueen ympäristön taustapitoisuuteen. Jos mitattu pitoisuus on kertaluokkaa suurempi kuin taustapitoisuusarvo, on kyseessä huomattava ylittyminen. Vähäisempikin pitoisuuden kohoaminen maassa tai pohjavedessä on otettava huomioon, mikäli paikalliset ympäristöolosuhteet, maankäyttö ja haitta-ainemäärä sitä edellyttävät.

Alueen luontaisen taustapitoisuuden lisäksi mittaustuloksia tulee verrata saastuneisuuden arviointia varten annettuihin ohjeellisiin pitoisuusrajoihin (liite 1). Yhdenkin ohjearvon ylitys osoittaa, että maa-aines ja mahdollisesti myös pohjavesi alueella on saastunut. Ko. ohjeita tullaan tarvittaessa kehittämään ja tarkistamaan SAMASE-projektin aikana.

Haitallisten aineiden yhteis- ja pitkäaikaisvaikutukset sekä kulkeutuminen, kertyminen ja muuntuminen luonnossa tulee myös ottaa huomioon.

Saasteiden aiheuttama vaara voi kohdistua luontoon, ympäristöön tai terveyteen. Se voi olla välitöntä tai välillistä. Lisäksi vaikutukset voivat tulla esille vasta luontaisten tai ihmisen synnyttämien fysikaalisten, kemiallisten ja biologisten olosuhteiden muutosten seurauksena.

4 KARTOITUKSEN TOTEUTUS KUOPION VESI- JA YMPÄRISTÖPIIRISSÄ

Saastuneiden maa-alueiden valtakunnallinen kartoitus on osa SAMASE-projektia. Sen rahoitti ympäristöministeriö ja sitä ohjasivat ministeriön nimittämä johtoryhmä ja projektiryhmä. Kartoituksen käytännön suunnittelusta ja koordinoinnista vastasi vesi- ja ympäristöhallituksen kuntatoimisto. Vesi- ja ympäristöpiirit kokosivat, tallensivat ja käsitelivät tiedot saastuneiksi epäillyistä alueista.

Kartoituksen aikana kartoitettiin hallinnon eri alojen ja tasojen ylläpitämien tietolähteiden avulla mahdollisia saastuneita maa-alueita siellä olevan tai olleen toiminnan tyyppin ja laajuuden mukaan. Yleispiirteisen selvityksen tavoitteena oli arvioida saastuneista maa-alueista aiheutuvia haittoja sekä jatkotoimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia.

Saastuneiksi epäiltyjä kohteita arvioidaan ja priorisoidaan erikseen kartoituksen jälkeen. Priorisointi perustuu saastumisesta aiheutuvien riskien arviointiin, jota varten joudutaan mm. hankkimaan lisätietoja kenttätutkimuksin ja haastatteluin.

Kohteita arvioitiin erilaisien parametrien avulla. Arvioitaessa saastuneiksi epäiltyjä maa-alueita kiinnitettiin erityistä huomiota toiminnan tyyppiin ja laajuuteen. Lisäksi toiminta-aika ja käytettyjen haitta-aineiden vaikutukset ympäristöön muodostivat perustaa kohteiden tarkastelulle.

Kohteen kuuluminen SAMASE-kohteisiin ei ole osoitus siitä, että alueella on tapahtunut maaperän saastumista. Kohteita on otettu mukaan sillä perusteella, että vastaavanlainen toiminta on aiheuttanut maaperän saastumista muualla, ja maaperän saastumisen voidaan katsoa olleen mahdollista myös kyseisellä alueella.

Kartoituksen toteutuksesta ja kaikkien kohteiden saamisesta mukaan kartoitukseen on kuntien eri viranomaisten aktiivisuudella erityisen tärkeä osuus. Vanhat mahdollisesti saastuttaneet toiminnot ovat jo osittain unohtuneet ja kunnissa saattaa olla ainoat tiedot toiminnoista.

4.1 Työnjako

Kartoituksen alkuvaiheessa syyskuussa 1990 kuntiin jaettiin informaatiota kartoituksesta ja lähetettiin tietokorttipohjat kuntien esitettäväksi. Tässä vaiheessa myös aluehallinnon tiedot otettiin mukaan. Kunnat saivat omatoimisesti kartoittaa kohteita, joista suurin osa saatiin mukaan jo alkuvaiheessa.

Kuntien palauttamien korttipohjien perusteella käytiin kesän 1991 aikana jokaisen kunnan aineisto läpi, ja tehtiin tietokortteihin lisäykset ja mahdolliset korjaukset. Kohteista, jotka olivat jääneet pois kuntien kartoituksesta, mutta kuuluvat kartoituksen piiriin, tehtiin tietokortit. Osassa kohteita käytiin myös paikan päällä tarkastamassa tietoja ja huomioimassa mahdollisia akuutteja kunnostustarpeita.

Vesi- ja ympäristöpiirissä tietokorttien tiedot tallennettiin atk-tiedostoon vuoden loppuun mennessä. Tiedostojen piiri-, toimintatyyppi- ja kuntakohtaisia yhteenvetoja käytettiin

kohteita arvioitaessa. Ohjelmilla saatuja tietokorttipohjia ja raporttimalleja toimitettiin myös kuntiin arvioitavaksi.

Eräissä kohteissa otettiin näytteitä kesällä 1991 toiminnan harjoittajan, kunnan ja vesi- ja ympäristöpiirin yhteistyönä. Saatujen analyysitulosten perusteella voidaan suunnitella alueiden kunnostusta myöhemmässä vaiheessa. Eräiden kohteiden kunnostustöiden seuraaminen ja ohjaus kuului myös SAMASE-projektin ohjelmaan.

4.2 Tietolähteet

Saastuneiksi epäillyistä maa-alueista oli melko vähän perustietoa projektin alussa. Monista vanhoista alueista ei ole säilynyt toimintaa koskevia tietoja, koska toiminta on loppunut kauan sitten, eikä niitä ei ole osattu eikä tarvinnut tallentaa aikaisemmin.

Vesi- ja ympäristöpiirin antamat lausunnot ja valvontatiedot puunsuojauksesta sekä lääninhallituksen jätehuoltosuunnitelmien sisältämät tiedot olivat aluehallinnon perustietolähteet, joiden mukaan kohteita kartoitettiin. Näiden perusteella saatiin tietoa lähinnä yhä toiminnassa olevista mahdollisesti saastuttavista toiminnoista.

Kuntatasolla kohteiden arviointiin käytettiin ympäristönsuojeluviranomaisten tietoja ja rekistereitä, mutta myös palo- ja kaavoitusviranomaisten kautta saatiin kohteita arvioitavaksi. Vanhojen kohteiden arvioinnissa oli muistitieto joissain kohteissa ainoa tietolähde.

1:20 000 peruskarttoja käytettiin etäisyyksien mittauksiin ja ympäristöolosuhteiden arviointiin. Lisäksi peruskartan pienennösten 1:50 000 avulla arvioitiin eri kohteiden yhteisvaikutusta lähinnä vesistöihin nähden.

4.3 Ympäristöä vaarantavien alueiden tietokortti

Ympäristöä vaarantavien alueiden tietokortti (liite 2) on jaettu seitsemään eri kenttään. Kunnan täytettäväksi tuli lähinnä tunnisteosan, likaavan toiminnan tyypin ja haitta-ainetieto-osan osittainen täyttäminen. Myös maankäyttöön liittyvät osiot olivat lähinnä kuntien tehtävänä. Vesi- ja ympäristöpiiri arvioi haitan esiintymismahdollisuuden suuruuden ja ympäristöriskien kohdistumisen vesistöihin ja pohjavesialueisiin.

Tietokorttien tärkeitä kenttiä tunnistetietojen lisäksi ovat haitan esiintymissarakkeet, koska niiden perusteella kohteet on laitettu jatkotoimenpiteiden osalta kiirreellisyysjärjestykseen. Tietokorttien tietoja on jatkossa tarkoitus päivittää.

Saastuneiksi epäillyt kohteet sijoitetaan myös karttoille. Kaavoitetuilla alueilla karttojen mittakaava on 1:20 000 ja haja-asutusalueilla 1:50 000. Karttoista ilmenee myös tärkeiden pohjavesialueiden sijainnit. Karttoja tehdään myös siten, että tärkeisiin vesistöalueisiin vaikuttavat saastuttavat toiminnot ovat samoilla kartoilla, jolloin koko vesistöön vaikuttavaa riskiä on helpompi tutkia.

4.4 Rajaukset

Maa-alueiden saastumista ovat voineet aiheuttaa mm.

- teollisuus, lähinnä kemian- ja puunjalostusteollisuus sekä metalliteollisuus,
- kaatopaikat, jätteenkäsittelylaitokset,
- erilaiset varastoalueet, kemikaalionnettomuusalueet ja vuotavat säiliöt

Kuopion vesi- ja ympäristöpiirissä kohteita arvioitiin saastuneista maa-alueista tehtyjen aikaisempien tutkimusten antaman perustiedon perusteella. Joissain Kuopion läänin alueella sijaitsevista saastuneiksi epäillyistä kohteissa on aikaisemmin tehty tutkimuksia, joita voitiin käyttää arvioinnissa apuna. Lisäksi arvioinnissa ja kohteiden rajauksissa otettiin huomioon kohteen sijainti ja haitan mahdollinen leviäminen ympäristöön.

Kohteiden mahdollinen ympäristövaikutus on jaettu neljään luokkaan:

- 01 leviäminen ympäristöön ei ole mahdollista
- 02 leviäminen ympäristöön on mahdollista
- 03 leviämistä ympäristöön epäillään
- 04 leviäminen ympäristöön on todettu mittauksin

Alustavassa priorisoinnissa on mukaan otettu ainoastaan sellaiset kohteet, joissa on mitattu haitta-aineita (luokka 04), tai maaperän ja mahdollisesti pohjaveden saastumista epäillään (03). Näillä rajauksilla on pyritty kohteiden lukumäärän pitämiseen kohtuullisena ja ainoastaan tärkeimpien kohteiden kunnostustarpeen huomioimiseen.

Tässä vaiheessa mukaan ei ole otettu yhtään läänin alueella sijaitsevaa hautausmaata, vaikka joitain sijaitsee tärkeillä pohjavesialueilla. Hautausmaiden vaikutuksesta ympäristöön on melko vähän tutkimuksia, ja niidenkin harvojen tutkimustulosten mukaan hautausmaista ei juuri ollut havaittavia haittoja. Myöhemmässä vaiheessa hautausmaat tullaan ottamaan mukaan kartoitukseen, vaikka alueita ei todennäköisesti tulla kunnostamaan.

Huoltoasemista mukana ovat vain sellaiset, jotka sijaitsevat todella riskialttiilla alueella tai polttonestesäiliöiden yhteistilavuus on suuri ($> 4 \text{ m}^3$). Huoltoasemilla käsitellään yleensä paljon nesteitä ja kemikaaleja, joista voisi olla vaaraa ympäristölle. Öljy-yhtiöt ovat järjestäneet säiliöiden kunnon säännölliset tarkastukset ja toiminnan valvonnan, mikä vähentää huomattavasti säiliöistä aiheutuvia riskejä.

Sellaisia kohteita on myös rajattu ulkopuolelle, joiden toiminta on tapahtunut niin kauan sitten, että toiminnasta ja käytetyistä aineista ei ole saatu tietoa. Nämä toiminnot ovat todennäköisesti viime vuosisadalta ja aivan tämän vuosisadan alkupuolelta, jolloin vaarallisten kemikaalien käyttöä ei ole ollut ainakaan suuressa mittakaavassa. Tällaiset kohteet ovat yleensä mekaanista puutuoteteollisuutta tai metalliteollisuutta.

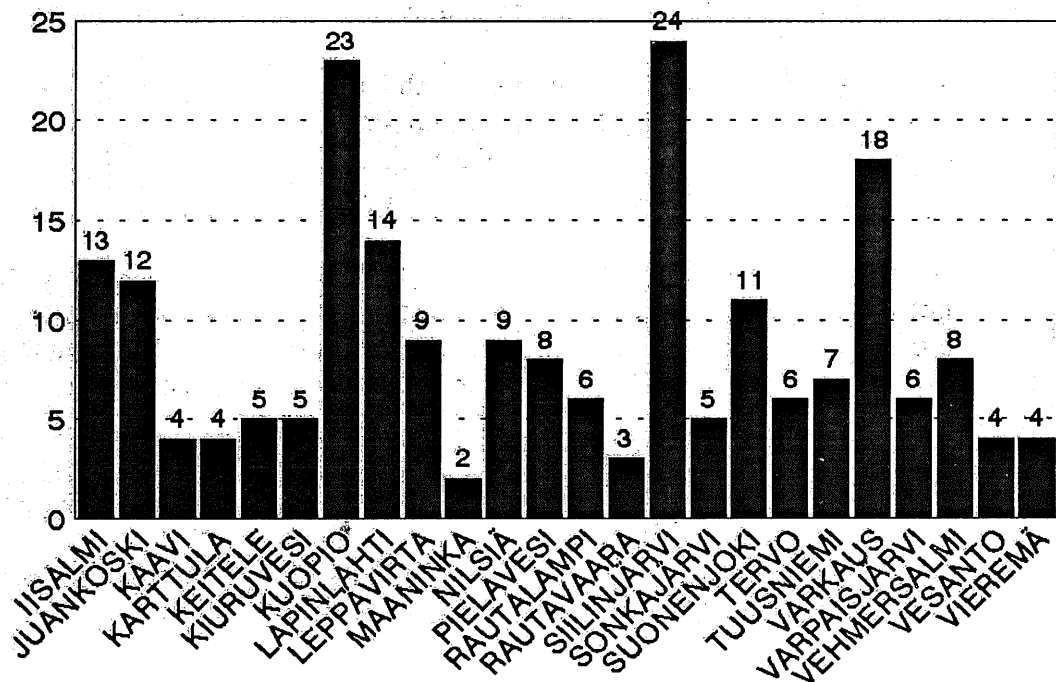
Rajattaessa kohteita tärkeillä pohjavesialueilla sijaitsevat toiminnot on huomioitu tarkemmin kuin muut, koska näillä alueilla olevien haitta-aineiden leviämismahdollisuus on suuri. Vedenoton kannalta tärkeiden pohjavesialueiden suojaaminen ja niillä alueilla olevien kohteiden huomioiminen on kartoituksen tärkeimpiä tavoitteita.

5 KARTOITUKSEN TULOKSET

Kohteita arvioitaessa on pyritty ottamaan huomioon mahdollisimman monia alueen riskialtiuteen vaikuttavia tekijöitä. Kartoitettaessa kohteita on huomioitu myös alueen mahdollinen myöhempi käyttö ja kaavoitukselliset seikat.

5.1 Kuntakohtaiset kartoitukset

Kuopion läänissä on 24 kuntaa, joissa kartoitettuja kohteita on yhteensä 210 kpl. Kohteista saastuneiksi epäiltyjä tai todettuja on alustavan arviön mukaan noin 120. Kuntakohtaisesti kohteiden jakautuminen ilmenee kuvasta 1.

Kuva 1. SAMASE-kohteiden lukumäärä kunnittain (31.12.1991)

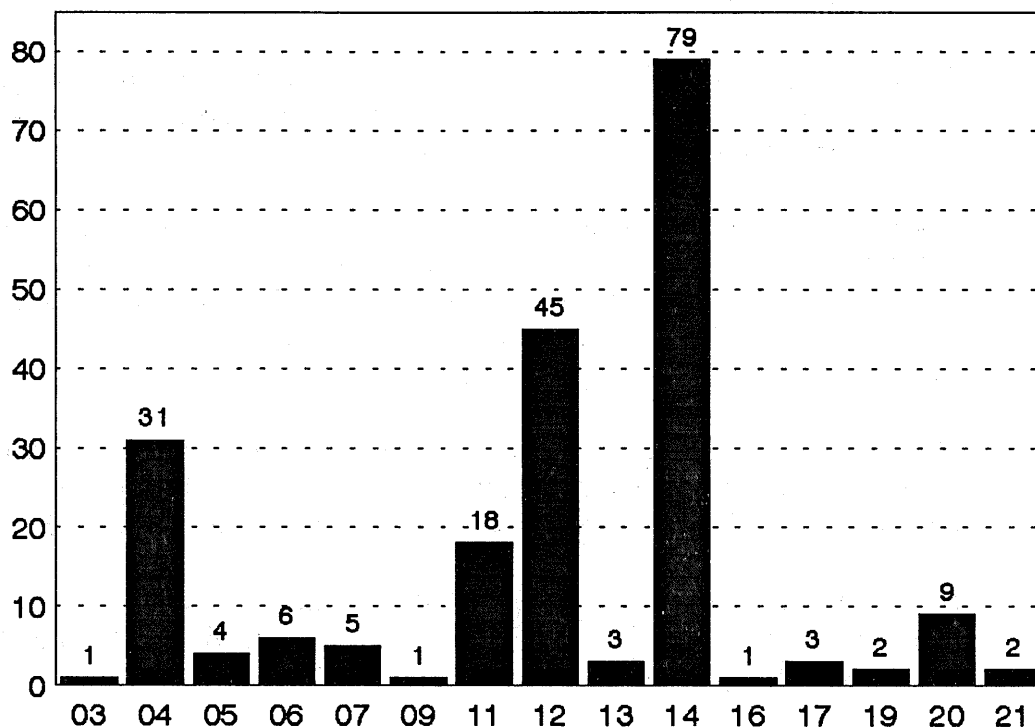
Suurimmilla teollisuuspaikkakunnilla, kuten Kuopiossa, Varkaudessa ja Siilinjärvellä kohteita on kartoituksessa mukana eniten. Kuopiosta ei mukaan ole otettu kuin sellaiset, joissa saastumista epäillään. Kaikkiaan kohteita tulee Kuopiosta mukaan 60–70 kpl.

Siilinjärven suureen kohdemäärään vaikuttaa myös liikekeskustan sijainti tärkeällä pohjavesialueella. Lisäksi tällaisia kuntia ovat Nilsia, Lapinlahti ja Suonenjoki osittain. Pohjavesialueilla sijaitsee hieman yli 20 % kartoitetuista alueista.

Pääosissa kunnista päaelinkeinona on maatalous. Teollisuustoiminta on niin vähäistä, että kohteita ei ole saatu mukaan kuin muutama. Näistäkin valtaosa on kaatopaikkoja.

5.2 Kartoitetut kohteet

Kartoitetut kohteet on jaettu eri toimintatyyppeihin. Piirin alueella on kohteita neljäلتًاtoista erilaiselta toimintatyyppiltä. Tietokannassa kohteet on jaettu 21 erilaiseen kohde-tyyppiluokkaan, joiden perusteella kohteita voidaan käsitellä. Kuvassa 2 on Kuopion läänin SAMASE-kohteet jaettu toimintatyyppin mukaisesti. Kuvassa käytetyt toimialakoodit on esitelty taulukossa 1.

Kuva 2. SAMASE-kohteiden lukumäärä toimialoittain (31.12.1991)

Taulukko 1. SAMASE-projektin käyttämät toimialakoodit selityksineen

Koodi	Selite	Koodi	Selite
01	turkistarhat	12	korjaamot, konepajat, romuttamot ja maalaamot
02	taimi- ja kauppapuutarhat	13	energialaitokset ja polttonesteiden varastot
03	tekstiili- ja nahkateollisuus	14	kaatopaikat ja muut jätteenkäsittelylaitokset
04	puutuoteteollisuus, sahat ja kyllästämöt	15	jätevedenpuhdistamot, jv:n maahanimeytys
05	kemiallinen metsäteollisuus	16	kemikaalivarastot, suolavarastot
06	kemian- ja muoviteollisuus	17	öljy- ja kemikaalivahinkoalueet
07	metalliteollisuus	18	hautausmaat
08	graafinen teollisuus	19	betoni- ja sementtiteollisuus
09	elintarviketeollisuus	20	teollisuusalue, kaivosalue
10	asfaltti-, öljysora- ja murskausasemat	21	tielaitoksen tukikohta, varasto, ampumarata, pesula, yms.
11	huoltoasemat		

Saha- ja kyllästämöalueita piirin alueella on 31 kpl, joista viidessätoista on käytetty kloorifenolipitoista KY-5-sinistykseenestoinetta. Alueita, joissa on käytetty kyllästysaineena raskasmetallipitoisia suoloja on 9 kpl. Joitain pieniä siirrettävien kyllästämöjen sijaintipaikkoja löytynee vielä jatkossakin.

Piirin alueella on kunnostettu neljä saha-alueita. Varkauden Enson sahan KY-5-pitoinen maa-alue poistettiin vuonna 1989 ja Suonenjoen Peuran sahan alue kunnostettiin vuonna 1990. Iisalmessa sijaitsevien Iisalmen Sahat Oy:n ja Ylä-Savon sahan alueet kunnostettiin kesällä 1991. Kunnostussuunnitelmat ovat tekeillä Iisalmen Soinlahden sahan alueelta ja Rautalammin Kerkonkosken kyllästämöalueelta.

Akkumurskaamojen lyijypitoisten maa-ainesten poistamisesta on tehty suunnitelmat Iisalmen entisen Rolupa-romuliikkeen alueelta sekä Siilinjärven Vuorelan akkumurskaamon alueelta. Suonenjoen akkumurskaamoalueelta on otettu maanäytteitä myöhempää arvioimista varten.

Korjaamo- ja romuttamoalueilta ei ole otettu näytteitä. Korjaamoja, joissa epäillään maaperän saastumista on kartoituksessa mukana 21. Kaikkiaan tällaisia kohteita piirin alueella on ainakin kaksinkertainen määrä.

Kaatopaikkoja on kartoituksessa mukana 79, joista kahdessa on tutkittu maaperän saastumista. Osa kaatopaikoista on suotovesien osalta velvoitetarkkailun piirissä. Kaatopaikoille toimitetuista ongelmajättemääristä ei ole millään kaatopaikalla tarkkaa tietoa. Uusimpien kaatopaikkojen kohdalta tilanne on parempi, koska alueille ei ole enää viime vuosina varastoitu ongelmajätteitä.

Tärkeillä pohjavesialueilla kohdeita on 37, joista 14 on kaatopaikkoja, 10 huoltoasemia, 9 korjaamo- tai metalliteollisuustontteja ja 4 puun pintakäsittelypaikkoja. Pohjavesialueilla sijaitsevista kohteista kolmessa on suoritettu maaperätutkimuksia.

Kohteet voidaan myös jakaa ympäristöön arvioidun riskin perusteella sekä kunnittain, että toimintatyypeittäin. Kuvassa 3 alueet on jaettu luokkiin 01–04 kunnittain ja kuvassa 4 toimintatyyppien perusteella.

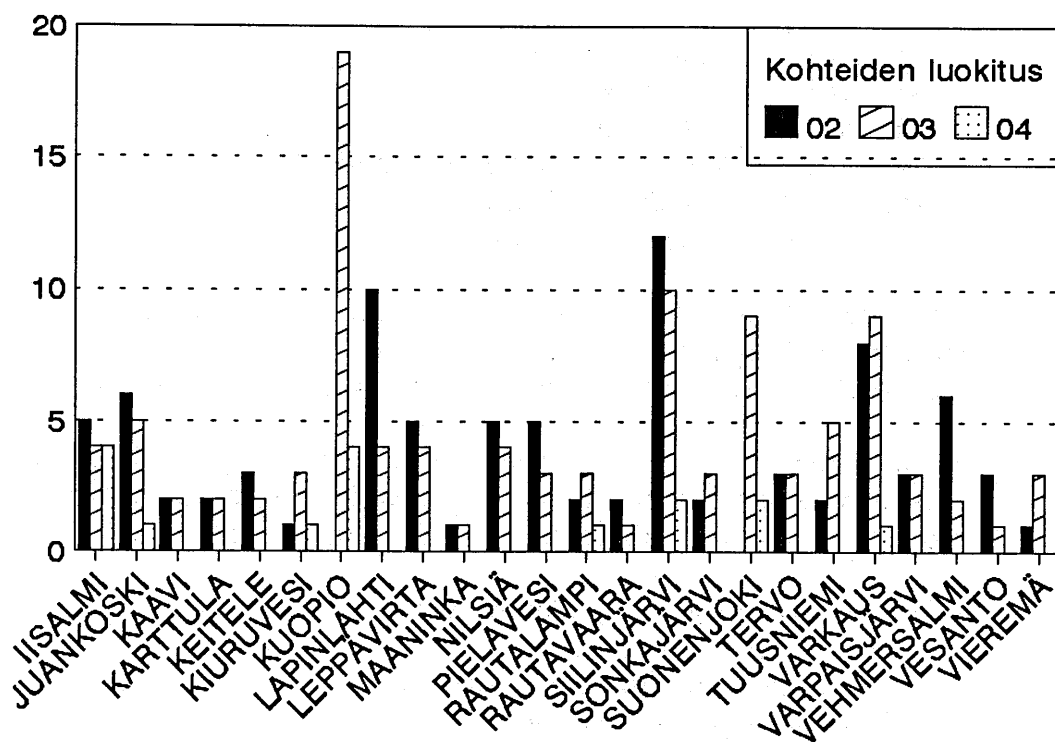
Tavoitteena tulisi saada kaikki kohteet, joissa maaperän saastuminen on mahdollista (02) siirrettyä joko luokkiin 01, 03 tai 04.

5.3 Kohteiden alustava priorisointi

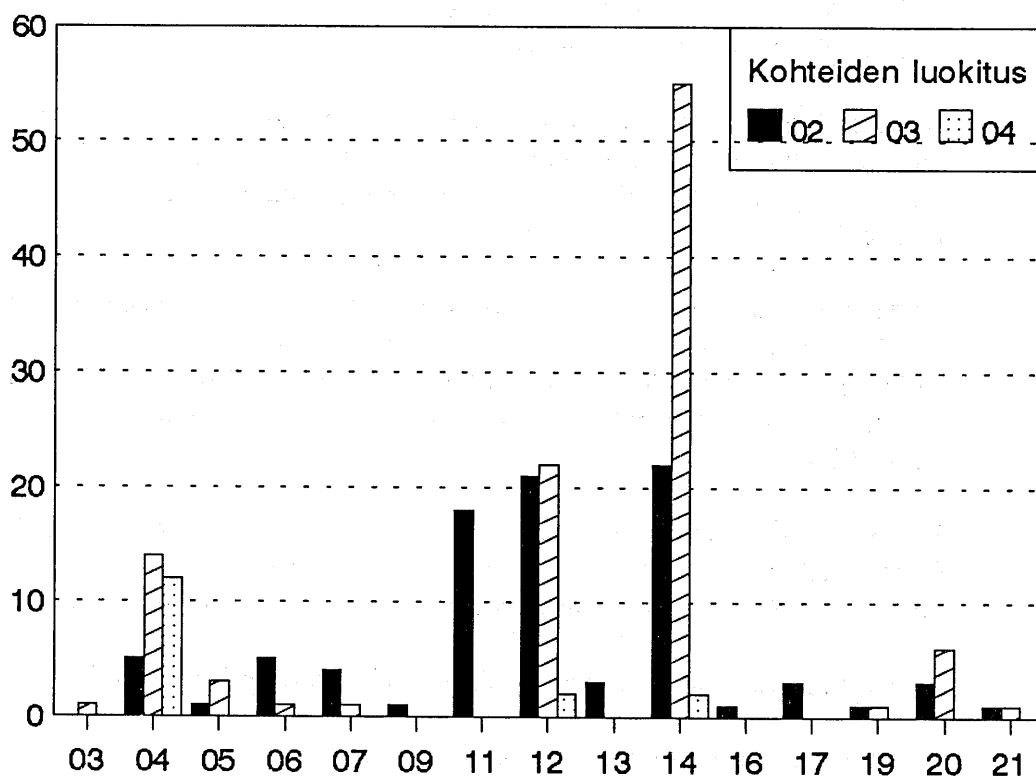
Kohteissa tehtävien jatkotoimien asettaminen tärkeysjärjestykseen on erilaisten toimintatyyppien ja ympäristövaikutusten vuoksi vaikeaa. Tässä vaiheessa on otettu esille sellaisia kohteita, joissa tarvitaan tutkimuksia ja alueen mahdollista kunnostusta melko nopeasti. Kunnostettavia alueita tulee lisää, kun toiminnoista saadaan lisää tietoja.

Puunkäsittelypaikkoja Kuopion vesi- ja ympäristöpiirin alueella, jotka vaativat pikaista tutkimista tai kunnostusta, on 16 kpl. Kohteista neljässä on harjoitettu painekyllästystoimintaa, jossa kyllästysaineena on käytetty raskasmetallipitoisia kyllästysuoloja (nk. CCA-aineita), ja muissa kohteissa on käytetty kloorifenolia sisältävää KY-5-nimistä sinistykseenestoaainetta

Piirin alueella olevat puunkäsittelyalueet, joita on tutkittu ja jotka vaativat välitöntä kunnostusta, ovat:

Kuva 3. SAMASE-kohteet kunnittain haitan esiintymisen perusteella.

Kuva 4. SAMASE-kohteet toimintatyypeittäin haitan esiintymisen perusteella.

- Soinlahden sahan alue Iisalmessa
- Kiuruveden sahan alue Kiuruvedellä
- Sikoniemen alue Kuopiossa
- Kerkonkosken kyllästämön alue Rautalammillä
- Mikan kyllästämön alue Siilinjärvellä
- Taskisen sahan alue Varkaudessa

Kohteista tärkein on Mikan kyllästämön alue, koska se sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Myös muissa kohteissa on mitattu korkeita haitta-ainepitoisuuksia sekä maaperässä että pohjavedessä. Kunnostussuunnitelmien teko olisi aloitettava viipymättä.

Kuopion piirin alueella olevia puunkäsittelykohteita, joita ei ole tutkittu, ja joissa maaperän saastumista epäillään, on yhdeksän kappaletta. Näissä kohteissa haitta-ainemittauksia tulisi tehdä välittömästi kunnostustarpeen kartoittamiseksi.

- Sivakkavaaran talotehtaan alue Kaavilla
- Teollisuussahan alue Keiteleellä
- Itkonniemen teollisuusalue alue Kuopiossa
- Siikaniemen saha-alue Kuopiossa
- Enso-Gutzeitin parruveistämön alue Lapinlahdella
- Mäntylahden sahan alue Lapinlahdella
- Kohoniemen kyllästyspaikka Pielavedellä
- Iisveden Metsä OY:n saha-alue Suonenjoella
- Jauhojärven kyllästämöalue Suonenjoella

Alueista Enso-Gutzeitin parruveistämö sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, ja on sen vuoksi tärkeä tutkia. Saha-alueet olisi myös tutkittava, koska sellaisilla sahoilla, joilla on käytetty kloorifenolipitoisia sinistykseenestoaineita, fenolia on yleensä joutunut maaperään.

Neljä kohteista on akunmurskauspaikkoja, joissa epäillään maaperän saastuneen lyijyllä. Näistä tutkittuja ja välitöntä kunnostusta odottavia ovat VR:n varastoalue (entinen Rolupa) Iisalmessa ja Vuorelan akkumurskaamon alue Siilinjärvellä. Tutkimista vaativia alueita ovat Käpylän entinen akkumurskauspaikka Suonenjoella ja Hurusraudan alue Varkaudessa.

Laajoja tehdasalueita, joiden maaperää tulisi tutkia, ovat Stromsdalin alue Juankoskella, Savon Sellun alue Kuopiossa ja Enson Varkauden tehtaiden alue. Nämä kohteet ovat vanhoja teollisuusalueita, joissa voi maaperässä olla monenlaisia kemikaaleja.

Muita kohteita, jotka vaativat pikaista selvitystä on piirin alueella:

- Muuruveden romuttamoalue Juankoskella
- Airakselan metallimurskaamon alue Karttulassa
- Savilahden varastoalue Kuopiossa
- Eskelisen korjaamon alue Lapinlahdella
- Paakkilan konepajan alue Tuusniemellä.

Näistä Savilahden alue on entinen armeijan alue, johon on mahdollisesti maaperään joutunut ammusten valmistuksessa käytettyjä kemikaaleja. Paakkilan konepajan alueelle

on varastoitu pesuaineen valmistuksessa käytettyjä kemikaaleja. Loput kohteet ovat purkaamoalueita, joiden alueella mahdolliset haitta-aineet ovat lähinnä öljyjä ja liuottimia.

6 JATKOTOIMET

Kartoitus on piirissä nyt siinä vaiheessa, että kaikkien kuntien kohteet on käyty alustavasti läpi, ja kartoitukseen on saatu mukaan tärkeimmät saastuneiksi epäillyt alueet. Joitain kohteita saattaa puuttua tällä hetkellä, mutta ne saataneen mukaan myöhemmin, kun tieto kohteiden kartoituksesta ja kunnostuksesta lisääntyy kuntatasolla.

Kartoituksessa olisi nyt siirryttävä jo mukaan saatujen kohteiden jatkotutkimiseen ja kohteiden kunnostussuunnitelmien ja kunnostuksen toteutukseen. Kunnan tehtävä olisi kunnostuksen suunnitteluun osallistuminen, kunnostusvelvoitteiden antaminen ja toimeenpanon valvominen. Alueiden kunnostuksesta päävastuu kuuluu toiminnan harjoittajalle ja/tai alueiden omistajille, mutta myös valtion ja kunnan yhteistyönä suoritettavat kunnostustoimet ovat eräissä kohteissa tarpeellisia.

Kuopion vesi- ja ympäristöpiirin alueella olevia kohteita tulisi kunnostaa kuudesta kahdeksaan kohdetta vuosittain, joista valtion kunnostustöinä voitaisiin suorittaa kaksi tai kolme joka vuosi. Valtion kunnostustöinä tulisi tehdä sellaisia kohteita, joissa toiminta on lakannut, ja alueen likaajaa ei ole mahdollista saada kunnostusta tekemään. Tällaisia kohteita tällä hetkellä ovat esim. Paakkilan konepajan alue, Mäntylahden sahan alue ja Vuorelan akkumurskaamon alue, jossa valtion kunnostustoimia ollaan aloittamassa vuonna 1992.

Kunkin kohteen kunnostus vaatii yksilöllisen suunnitelman. Kunnostuskustannukset eri kohteissa ovat erilaiset. Kunkin kohteen kunnostus tulee suorittaa siten, että erilaisia kunnostusmenetelmiä vertaillaan parhaan lopputuloksen saamiseksi.

Saastuneiden maa-alueiden suunnittelu- ja kunnostuskustannukset tulevat lähimpien seuraavien vuosien (1992-1995) aikana olemaan arviolta seuraavat: Kunnostettavia alueita yhteensä noin 30 kpl, joista suunnittelu- ja kunnostuskustannukset tulevat olemaan kaikkiaan noin 0,5-2 milj. markkaa aluetta kohden kohteesta riippuen. Valtion jätehuoltotöiden osuudeksi arvioidaan noin 0,8 milj. markkaa kohteelta vuodessa.

Kunnostuksen piiriin tulevista kohteista on tehty melko paljon tutkimuksia, joiden perusteella kohteiden suunnittelua voidaan helpottaa. Lisätutkimuksen tarve on ilmeinen.

Valtion kunnostustöinä tehtävien kohteiden määrää tulisi lisätä siten, että valtion toimesta voitaisiin tutkia 2-3 aluetta vuosittain ja kunnostaa saman verran joka vuosi. Kunnostettavien kohteiden määrää voitaisiin lisätä myöhemmin tarpeen mukaan.

Saastuneiden maa-alueiden rekisterin ylläpito voitaisiin jatkossakin pitää vesi- ja ympäristöpiirissä, kuitenkin siten, että kuntien tulisi aktiivisesti pitää rekisterissä olevat tiedot ajan tasalla. Rekisterin jatkuva ylläpito ja tietojen korjaaminen ja lisääminen vaativat melko paljon aikaa ja resursseja, jotka tulisi järjestää.

7 YHTEENVETO

Vuoden 1992 aikana otetaan näytteet useimmista mahdollisesti kunnostettavista kohteista. Tietokorttien tiedot täydennetään, ja mahdolliset loput kohteet otetaan mukaan kartoitukseen vuoden aikana.

Valtion jätehuoltotöinä kunnostetaan Airaksela OY:n Vuorelan akkumurskaamon alue ja kunnostussuunnitelmat pyritään tekemään Paakkilan konepajan ja Mäntylahden sahan alueista vuoden 1992 aikana.

Yksityisellä puolella projekti tulee saattaa loppuun myös vuoteen 1996 mennessä. Valtion jätehuoltotöiksi tulevista kohteista tehdään kartoitus vuoden -92 loppuun mennessä. Kunnostustyöt tulisi tehdä viimeistään vuonna 1996, lukuunottamatta mahdollisia tulevia vahinkotapauksia.

Kartoitusta jatketaan vuoden -92 loppuun ja tarvittavia toimenpiteitä selvitetään. Kohteiden vaikutuksia selvitetään ja toimintoja tarkkaillaan niin kauan kuin tarpeellista.

Yksityisten alueiden kunnostustoimenpiteet vuosien 1990 ja -91 aikana, sisältää kolme sahaa Suonenjoella ja Iisalmessa, ovat olleet suuruusluokkaa 1-2 miljoonaa markkaa kohteelta. Valtion jätehuoltotyönä puhdistettavan Vuorelan akkumurskaamo alueen puhdistuskustannukset tulevat olemaan suuruusluokkaa 1 miljoona markkaa mukaan-luettuna suunnittelukustannukset. Yksityisten kohteiden kustannuksiksi voidaan arvioida 1-2 miljoona mk kohteelta.

Syventäviä selvityksiä tullaan tekemään sellaisissa kohteissa, jotka kunnostetaan yhteiskunnan varoin. Rahoituksesta tulee neuvotella kuntien ja toimintojen harjoittajien kanssa. Muissa kohteissa lääninhallitus ja vesi- ja ympäristöpiiri pyrkivät saattamaan puhdistuksen suunnittelu- ja kunnostustyöt käyntiin prioriteettijärjestyksessä.

LIITE 1. ERÄITÄ OHJEELLISIA PITOISUUKSIA MAAN SAASTUNEISUUDEN ARVIOINTIA VARTEN

Haitta-aine	Maa-aineksen luontaisia pitoisuuksia suomalaisessa			Saastuneen maan raja-arvot mg/kg ⁴⁾	Talousvesinormit (ja -suositukset) * lääkintö-hallitus mg/l ⁵⁾	Sisäilman enimmäispit. * useita eri yhdisteitä mg/m ³ ⁶⁾	
	viljelymaassa mg/kg ¹⁾	maaperässä mg/kg ²⁾	kivilajeissa mg/kg ³⁾				
1. METALLEJA							
Arseeni		2,6	0,5-13	50	0,04	*0,05	*0,001
Barium		570	20-750	2000	1		*0,05
Elohopea	0,016-0,029		0,004-0,1	10	0,001	*0,001	*0,001-0,005
Kadmium	0,04-0,76		0,04-0,4	20	0,005	*0,005	*0,001-0,002
Koboltti	0,62 mg/l	14,0	0,1-150	300			*0,005
Kromi	6-300	60,5	11-1600	800	0,05	*0,05	*0,005-0,05
Kupari	1-100	20,2	4-90	500	1,0	*(0,3)	*0,02-0,1
Lyijy	1-60		0,05-20	600	0,04	*0,05	*0,0075-0,01
Molybdeeni	0,06 mg/l	1,0	0,3-2,0	200			*0,5
Nikkeli	3-60	24,1	5-1400	500	0,05	*(0,05)	*0,0007-0,1
Sinkki	3-100	57,0	20-100	3000	5,0	*(3,0)	*0,1-1
Tina			0,1-3,6	300			*0,01-0,5
2. EPÄORGAANISIA YHDISTEITÄ							
Bromi(yht.)		20		300			
Fluoridit(yht.)		200		2000	1,5	*1,5	0,25
Rikki(yht.)		2		200			*0,025-600
Syanidit(yht., vapaa)		1		100			
Syanidit(yht.)		5		500	0,05	*0,05	0,5
3. KLOORATUT ALIFAATTISET YHDISTEET							
1,2-Dikloorietaani(1,2-DCE _a)		0,1		50			4
1,1-Dikloorieteeni(1,1-DCE _e)		0,1		50			
Hiilitetrakloridi(CCl ₄)		0,1		50	0,003	*0,003	3,1
Kloroformi		0,1		50			5
Trihalometaani		0,1		50	0,025		
1,1,1-Trikloorietaani(1,1,1-TCE _a)		0,1		50	0,025		54
Trikloorieteeni(TCE _e)		0,1		50	0,025		
Tetrakloorieteeni(TeCE _e)		0,1		50	0,025		
Muut kloor. alifaatt. yhd.		0,1		50			
Yht. kloor. alifaatt. yhd.		0,1		70			
4. KLOORATUT BENTSEENIT							
1,2 diklooribentseeni		0,1		10			30
1,3 diklooribentseeni		0,1		10			
1,4 diklooribentseeni		0,1		10			45
Heksaklooribentseeni		0,1		10	0,00001		
Muut klooribentseenit		0,05		10			*4-23
Yht. klooribentseenit		0,05		20			

Haitta-aine	Maa-aineksen luontaisia pitoisuuksia suomalaisessa			Saastuneen maan raja-arvot	Talousvesinormit (ja -suositukset) * lääkintö- hallitus	Sisäilman enimmäispit. * useita eri yhdisteitä
	viljelymaassa mg/kg ¹⁾	maaperässä mg/kg ²⁾	kivilajeissa mg/kg ³⁾			
				mg/kg ⁴⁾	mg/l ⁵⁾	mg/m ³ ⁶⁾

5. KLOORATUT FENOLIT

2,4,6-Trikloorifenoli	0,01	5	0,0001	
Pentakloorifenoli	0,01	5	0,0001	0,05
Muut kloorifenolit	0,01	5		0,05
Yht. kloorifenolit	0,1 ^{*)}	10	0,01	*0,01

6. AROMAATTISIA YHDISTEITÄ

Bentseeni	0,01	5	0,01	1,5
Etyylibentseeni	0,05	50		43,5
Fenoli	0,05 ^{*)}	10	0,0005	1,9
Ksyleeni	0,05	50	0,44	43,5
Styreeni	0,1	50		8,5
Tolueneeni	0,05	30		37,5
Yhteensä	0,1	70		

7. POLYAROMAATTISET YHDISTEET TS. PAH-YHDISTEET

Antraseeni	0,1	100		
Bentso(a)antraseeni	0,1	10		
Bentso(b)antraseeni		10		
Bentso(k)fluoranteeni	0,1	10		
Bentso(a)pyreeni	0,1	10	0,00001	0,001
1,2-bentsopyreeni	0,05	10		
Dibentso(a,h)antraseeni	0,1	10		
Fenanatreeni	0,1	50		
Fluoranteeni	0,1	100		
Fluoreeni	0,1	100		
Indol(1,2,3)pyreeni	0,1	10		
Kryseeni	0,1	10		
3-Metyylikloranteeni	0,1	10		
Naftaleeni	0,1	50		5
Pyreeni	0,1	100		
Yht. PAH-yhdisteet	1	200	0,0002	

8. PESTISIDIT

Aldriini		5	0,00003	0,025
Dieldriini		5	0,0001	0,025
2,4-Dikloorifenoksietikahappo (2,4-D)		5	0,1	1
245-T		5		
DDT		5	0,0001	0,1
Endriini		5	0,0001	0,01
Heptaklooriepoksidi			0,0001	
Klordaani		50	0,0001	
Lindaani		5	0,0001	0,05
Metoksikloori		5	0,0001	1
Organoklooriyhdisteet (yks.)	0,1	5		
Organoklooriyhdisteet (yht.)	0,1	10		
Yht. pestisidit	0,1	20		

Haitta-aine	Maa-aineksen luontaisia pitoisuuksia suomalaisessa			Saastuneen maan raja-arvot	Talousvesinormit (ja -suositukset) * lääkintö-hallitus	Sisäilman enimmäispit. * useita eri yhdisteitä
	viljelymaassa mg/kg ¹⁾	maaperässä mg/kg ²⁾	kivilajeissa mg/kg ³⁾			
				mg/kg ⁴⁾	mg/l ⁵⁾	mg/m ³ ⁶⁾

9. MUUT ORGAANISET HAITTA-AINEET

Pyridiini	0,1			20		1,5
Tetrahydrofuraani	0,1			40		29
Tetrahydrotiofeeni	0,1			50		
Sykloheksanoni	0,1			60		20
Mineraaliöljyt	50 ^{*)}			5000	0,01 * (0,05)	0,5
Bensiini	20			800		
Klooratut PAH-yhd. (yht.)	0,05			10		
PCB-yhdisteet	0,05			10	0,0005	0,05
Uuttuvat orgaaniset klooriyhd. (EOCl)	0,1			80		

Selitykset:

- 1) Erviö, R. ja Virri, K. (Maatalouden tutkimuskeskuksen Maantutkimuslaitos), Hivenaineista eteläisen Keski-Uudenmaan maaperässä. Annales Agriculturae, vol. 4: 178-184 (1965).
Levinen, R. 1990. Puhdistamoliikkeen hyötykäytön edellytykset, Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja -sarja A nro 52, Helsinki 1990.
Viljelymaiden uuttuvien metallien keskimääräinen pitoisuus vuonna 1987, Maatalouden tutkimuskeskuksen julkaisut (Mäkelä-Kurtto 1989a ja 1989b).
 - 2) **Metallit:** Geologian tutkimuskeskus, Suomen Geokemian Atlas osa 2, 1990. Taulukosta Maankuoren, eräiden yleisten kivilajien, moreenin hienoaineksen ($\phi < 0,06$ mm) ja maaperän alkuaineiden keskipitoisuuksia.

Muut yhdisteet: Moen, J.E.T., Cornet, J.P. and Evers, C.W.A 1986. Soil protection and remedial actions: criteria for decision making and standardization of requirements. Kirjassa Proc. 1st TNO Conf. Contaminated Soil, Utrecht, 11.-15.11.1985. Alkuperäinen lähde: Ministry of Housing, Physical Planning and the Environment. 1983. Implementation of the Soil Clean-up (Interim) Act - assessing the severity of a case of soil contamination in the Netherlands.
 - 3) Geologian tutkimuskeskus, Suomen Geokemian Atlas osa 2, 1990. Taulukosta Maankuoren, eräiden yleisten kivilajien, moreenin hienoaineksen ($\phi < 0,06$ mm) ja maaperän alkuaineiden keskipitoisuuksia.
 - 4) Moen, J.E.T., Cornet, J.P. and Evers, C.W.A 1986. Soil protection and remedial actions: criteria for decision making and standardization of requirements. Kirjassa Proc. 1st TNO Conf. Contaminated Soil, Utrecht, 11.-15.11.1985. Alkuperäinen lähde: Ministry of Housing, Physical Planning and the Environment. 1983. Implementation of the Soil Clean-up (Interim) Act - assessing the severity of a case of soil contamination in the Netherlands.
 - 5) Välillisten ympäristö- ja terveysriskien arvioinnissa käytetään WHO:n, lääkintöhallituksen sekä Saksan Liittotasavallan ja USA:n talous- ja juomavesinormien yhdistelmää. Taulukon viidennen sarakkeen arvoksi on valittu pienin em. ohjearvoista. Lääkintöhallituksen talousvedelle asetetut enimmäispitoisuudet ja laatuvaatimet on merkitty *-illa. Lisäksi talousveden laatuvaatimet on merkitty sulkuihin. Lukuarvot osoittavat ohjeellisia enimmäispitoisuuksia.
World Health Organisation. 1984. Guidelines for drinking water quality. WHO, Geneva.
Sosiaali- ja terveyshallituksen yleiskirje n:o 1977 15.2.1991
Bundesministerium des Innern. 1986. Trinkwasserordnung.
The U.S. Environmental Protection Agency announces drinking water standards and monitoring requirements, 1985.
 - 6) Rakentamismääräyskokoelma D 2, RT RakMK-20736, KH RakMK-10082, LVI RakMK-00032, Rakennusten sisäilmasto ja ilmanvaihto, Ympäristöministeriö, Helsinki 1987.
HTP-arvot, Turvallisuuksiedote 25, Työsuojeluhallitus, Helsinki 1988.
Asuntojen kuntoa ja hoito koskeva opas, Lääkintöhallitus
valtionneuvoston päätös no 537/84 ulkoilman ohjearvoista (rikki- ja typpidioksidit, hiilimonoksidit ja hiukkaset),
lääkintöhallituksen ohjekirje DNo 5674/02/81 rakennusten formaldehydipitoisuuksista,
lääkintöhallituksen ohjekirje nro 2/1986 (DNo 5740/ 02/85) rakennusten radonin enimmäispitoisuuksista,
valtionneuvoston päätös n:o 290/86 asbestin enimmäispitoisuuksista työilmassa,
valtionneuvoston päätös n:o 355/82 bentseenin enimmäispitoisuuksista työilmassa,
valtionneuvoston päätös n:o 356/82 lyijyn enimmäispitoisuuksista työilmassa sekä
sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen 594/68 mukaiset arvot suojautumisesta radioaktiivisilta aineilta.
- *) Hollantilaisia pitoisuusarvojen sijaan ilmoitettu VTT:n Kemian laboratoriossa havaittuja mittaustuloksia suomalaisessa maaperässä

- 01 Sijainnin, omistajan tms. perusteella vakiintunut teollisuuslaitoksen tmv. kohteen nimi.
- 02 Kiinteistön omistaja.
- 03–05 Kohteen sijaintikunta, kuntanumero, lääninhallitus sekä vesi- ja ympäristöpiiri.
- 08–09 Peruskarttalehti, jolla ympäristöriskejä aiheuttava kohde sijaitsee sekä alueen keskipiste kartastokartastokoordinaattijärjestelmässä (peruskartan mustat viivat) mahdollisuuksien mukaan 10 m tarkkuudella. Tietokortin liitteeksi on suositeltava liittää kartta, josta ilmenee ko. kohteen sijainti ympäröivään maankäyttöön nähden (esim. kopio peruskarttalehdestä).
- 10 Likaantumisriskejä aiheuttavan taiminnan harjoittaja, myös aikaisemmat.
- 11–12 Likaantumisriskejä aiheuttavan toiminnan tyyppi sekä mahdollinen toimialaluokka (Tilastokeskuksen TOL-koodi) vuoden 1988 toimialaluokituksen mukaan. Mahdollisia saastuneita maa-alueita voi syntyä mm. seuraavien toimintojen yhteydessä:
- Meijeri, teurastamo tmv. elintarviketeollisuuslaitos,
 - tekstiilien värjäämö, valkaisu- tai liotuslaitos, tekokuitutehdas, nahkatehdas tmv.,
 - saha tai muun puun kyllästys- tai suojausaineita käyttävä laitos,
 - selluloosa-, paperi-, pahvi-, kartonki-, vaneri-, lastulevy- tai kuitulevytehdas,
 - filmi-, kirja-, offset-, silkki- tmv. paino
 - kemikaaleja valmistava tehdas taikka tekokumia, muoviraaka-aineita, torjunta-, puunsuojausaineita tai kasvihormooneja valmistava tehdas, lääke-, pesuaine-, liima-, maali-, painoväri-, ruuti-, räjähdysaine-, lannoite- tmv. tehdas,
 - öljynjalostamo tai -puhdistamo taikka palavien nesteiden varasto tai polttonesteiden jakeluasema, jossa säilytetään yli 100 m³ tällaista ainetta,
 - öljyä, kivihiiltä, puuta, turvetta tai muuta potettavaa ainetta käyttävä voimalaitos, kattilalaitos tmv.,
 - asfaltti- tai öljysora-asema,
 - rauta-, teräs- tai alumiinitehdas, peittäus-, galvanointi-, nikkelöinti- tmv. metalliteollisuuslaitos,
 - romuliike, jossa sulatetaan, poltetaan tai muulla tavalla käsitellään romua taikka korjaamo, konepaja, maalamo tmv.,
 - kaatopaikka, jätteenpolttolaitos, kompostointilaitos tmv. jätteenkäsittelylaitos,
 - viemäriverkosto, jätevedenpuhdistamo, jäteveden maahanimeytys tmv.,
 - kemikaalivarasto,
 - öljy- tai kemikaalivahinkoalueet,
 - kohteet, joissa on varastoitu tai käytetty merkittävässä määrin haitallisia kemikaaleja taikka joissa kemikaalien huolimattoman käytön vuoksi on syytä epäillä, että haitallisia kemikaaleja on päässyt tai levinnyt ympäristöön.
- 13 Toiminnan aloitus ja mahdollinen lopetusvuosi.
- 14 Toiminnan laajuus esim. keskimääräisenä työntekijämääränä, tuotantomääränä tai alueen pinta-alana (kaatopaikat, saha-alueet).
- 15 Teollisuusprosessit tmv., jotka ovat voineet aiheuttaa myrkyllisten tai muuten haitallisten aineiden joutumista maaperään.

- 16 Maaperään joutuneet tai kohteessa käsitellyt tärkeimmät haitalliset aineet ja niiden koodit mielellään Tilastokeskuksen vuonna 1988 laatiman jäteluokituksen mukaan (vaihtoehtoisesti aineen koostumus tai kaupannimike) sekä mahdollinen arvio kohteessa käsitellyistä tai varastoiduista määristä ja kemikaalien kokonaislukumäärästä.
- 17–20 Haitta-aineiden esiintymisen mahdollisuudet ja toteaminen ympäristössä ilmoitetaan koodein:
- 01 leviäminen ympäristöön ei ole mahdollista
 - 02 leviäminen ympäristöön on mahdollista
 - 03 leviäminen ympäristöön epäillään
 - 04 esiintyminen on todettu mittauksin
- Koodia tarkennetaan lyhyillä perusteluilla ja tuloksilla, mikäli niitä on käytettävissä.
- 21 Alueen nykyinen käyttö, esim. teollisuus- tai asutusalue.
- 22 Suunniteltu maankäyttötarkoitus esim. rakennus- tai asemakaavan kaavamerkintä sekä mahdollisen käyttötarkoituksen muutoksen ajankohta.
- 23 Etäisyys lähimpään asuttuun rakennukseen linnuntietä.
- 24–27 Etäisyys kohteen reunasta lähimpään riskialttiiseen pohjavesialueen reunaan sekä ko. pohjavesialueen nimi, numero ja luokka.
- 28–29 Mikäli kohde sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, sen etäisyys kohteen reunasta veden virtaussuunnassa lähimpään pohjavedenottamoon (liittynyt yli 10 kiinteistöä) sekä ko. ottamon nimi.
- 30–32 Etäisyys lähimpään vesistöön pintavesien päävirtaussuunnassa sekä vesistöalueen nimi ja numero.
- 33 Etäisyys muuhun uhanalaiseen toimintaan kuten käytössä olevaan talousvesikaivoon (liittynyt alle 10 kiinteistöä), peltoon, karjan juottopaikkaan tai luonnonsuojelualueeseen.
- 34 Kohteen pääasialliset pintamaalajit geoteknisen luokituksen mukaan (Sr, Hk, Si, Sa, HkMr, SiMr, Tv, Lj, Ka, Tä jne.) sekä kerroksellisuus (esim. Sa/Hk).
- 35 Kohdetta tai sen laitosta koskevat säädösten nojalla annetut, ympäristönsuojelun kannalta tärkeät luvat ja ilmoitukset sekä niiden myöntämisvuodet (kohta 5. 'Muita' lupia esim. KemikaaliL., MyrkyL. tai IlmansuojL.).
- 36 Kohdetta koskevat aikaisemmat maaperä-, päästö- tmv. selvitykset sekä niiden suorittajat ja suoritusvuosi.
- 37 Haitta-aineisiin ja niiden leviämiseen hallinnolliset toimet, laitoksen tekniset suojatoimet, kunnostus-, suojaus- tmv. turvatoimet ympäristössä sekä niiden tekijät ja ajankohdat.
- 38–41 Tarvittavat jatkotoimet sekä likaantumisriskin aiheuttajan, nykyisen kiinteistön haltijan tai omistajan, kunnan ja valtion mahdollisuus osallistua lisätutkimuksiin, kunnostuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä seurantaan.

- 42 **Jatkotaimenpiteiden kustannusarvio eriteltynä tutkimus- ja kunnostuskustannuksiin.**
- 43 **Mahdollisten jatkotoimenpiteiden aikataulu.**

LIITE 3. LIKAANTUMISTA AIHEUTTAVIEN TOIMINTOJEN KOODIT

- 01 = Turkistarhat
- 02 = Taimi- ja kauppapuutarhat
- 03 = Tekstiili- ja nahkateollisuus
- 04 = Puutuoteteollisuus, kuten sahat ja kyllästämöt
- 05 = Kemiallinen metsäteollisuus
- 06 = Kemian- ja muoviteollisuus
- 07 = Metalliteollisuus
- 08 = Graafinen teollisuus
- 09 = Elintarviketeollisuus
- 10 = Asfaltti-, öljysora- ja murskausasemat
- 11 = Huoltoasemat
- 12 = Korjaamot, konepajat, romuttamot, romunkeräys ja maalaamot
- 13 = Energialaitokset ja polttonesteiden varastot (tilavuus yli 50 m³)
- 14 = Kaatopaikat ja muut jättenkäsittelylaitokset
- 15 = Jätevedenpuhdistamot, jäteveden maahanimeytys tmv.
- 16 = Kemikaalivarasto
- 17 = Öljy- ja kemikaalivahinkoalueet
- 18 = Hautausmaat
- 19 = Betoni- ja sementtiteollisuus
- 20 = Teollisuusalue
- 21 = Muu

Liite 4. Kuntakohtainen luettelo tärkeimmistä kartoitetuista kohteista.

(Kaatopaikat sekä kaikki kohteet, joista haitta-aineiden leviämistä ympäristöön epäillään tai joissa haitta-aineiden esiintyminen ympäristössä on todettu mittauksin (03/04))

KOHTEN NIMI	LIK. AIH. TOIM. NRO	KAUPUNGINOSA TAI KYLÄ	TOIMIAIKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-VEESI-ALUEEN VESI-ALUEES.	ETÄIS. POHJA-VEDEEN-OTTAM.	ETÄIS. VESIS-TOON SEEN	ETÄIS. ASUTUK-PAA-MAALAJI	HAIT. POHJA-PINTA-VEESI	ESLINT. MAHD. PERÄ MA	YMP. IL-	
** KUNTA: IISALMI IISALMEN SAHAT OY	04	ULMALAN KYLÄ, SORAHARJU JA SAHALA-TILAT	1956-1978	KY-5-MÄÄRÄ 55-66 T	0	300	0	200	SORA	02	04	04 01
SOINLAHDEN SAHA	04	SOINLAHTI	1950-	KY-5-KÄYTTÖ 600 KG/A			0	800	SORA	02	02	04 01
YLÄ-SAVON SAHA	04	3. KAUPUNGINOSA	1957-1987	KY-5-MÄÄRÄ 50-100 T	3000	3000	0	200		02	03	04 01
PURKU-AUTO OY	12	IISALMEN KYLÄ, KIVINIITY-TILA,					1000	500		02	02	03 01
PURKU-OSA OY	12	YRMÄLÄNVAEN KYLÄ, KIVIAHO					500	50	SORA	02	02	03 01
VR-N VARASTOALUE	12	PALVISKYLÄ	ENNEN 1971		3000		400		SORA	02	03	04 01
KONILAN KAAKOPAIKKA	14	PALONEN-NIMINEN TILA	-70 tai -71				600			02	02	03 02
PELTONIEMEN KAAKOPAIKKA	14		1973-				1000	700		02	02	03 01
** KUNTA: JUANKOSKI PIKONNIEMI, VANHA SAHA	04	AKONVESI	1974-n.1984	KY-5-KÄYTTÖ 500-1400 KG/A	1400	1400	0	100	SORA	02	02	04 01
STROMSDAL OY:N KARTONKITEHDAS	05	AKONVESI	1915-		400	580	0	0		02	02	03 02
MUURUVESI, ENTINEN ROMUTTAMO	12	MUURUVESI, LAINE-TILA	1970-LUV LOPULLA		1000		1500	200		02	02	03 01
AITTONIEMEN (RIITVAARAN) KAAKOPAIKKA	14	VIIHANEN	1974-	TÄYTTÖALA 2,0 HA, TÄYTTÖ 700M3A				200		01	03	03 01
APAJALAHDEN KAAKOPAIKKA	14	AKONVESI, VEHKALAHTI-TILA	1974-	TÄYTTÖALA 2,5 HA 8000 M3/A	1200		500	800	SILTITMORE	02	03	03 01
KARJALANKOSKEN KAAKOPAIKKA	14	AKONVESI, SATAMA-TILA	1980-	3.445 T/A	5000		50	100		01	02	02 01
MUURUVEDEN KAAKOPAIKKA	14	MUURUVESI, KOLVILA-TILA	1964-1974	0,25 HA			2000	550	HIEKKA	01	02	02 01
SÄYNEISEN KAAKOPAIKKA	14	SÄYNEISKYLÄ, PERÄVAKI-TILA	1972-	TÄYTTÖALA, 7 HA			1500	800	SORAMOREEN	01	02	02 01
TEERIMÄEN KAAKOPAIKKA	14	AKONVESI	1950-1972		0	2000	2000	1200	SORA	02	02	03 01

KOHTEN NIMI	LIK. AIN. TAL. TOIM. KYLÄ NRO	KAUPUNGINOSA	TOIMINTAJA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI-POHJA-ALUEEN VESI-LUOKKA	ETÄIS. POHJA-VESEN-VEDEEN-ALUEEN VESI-ALUEEN VESI-LUOKKA	ETÄIS. ASUTUK-SEEN TOON	HAIT. ESIINT. MAHD. YMP. -----	POHJA-PINTA-MAA-IL- VESI VESI PERÄ MA
** KUNTA: KAAVI									
KAAVIN TALOTEHDAS	04		1963-		1500	1000	300	01	02 03 01
MIEHTILÄNMÄKI, KAAKOPAIKKA	14					800	500	02	02 02 01
PEURANMAEN KAAKOPAIKKA	14		N.1970-			2000	800	02	02 03 01
** KUNTA: KARTTULA									
AIRAKSELA	12		1983-			700	100	02	03 03 01
HIRVIJARVI	14		1970-			700	600	01	02 03 01
ROSVOKALLION KAAKOPAIKKA	14				1400	1000	0	02	02 02 01
TAKALAMMEN KAAKOPAIKKA	14		1960 LUVUN LOPULLA		0	50	200	02	02 02 01
** KUNTA: KEITELE									
TEOLLISUUSSAHA	04		1982-			1500	300	01	02 03 01
PALOMÄEN KAAKOPAIKKA	14		1976-			1500	500	02	02 03 01
PALOMÄEN VANHA KAAKOPAIKKA	14		1965-1970			500	400	02	02 02 01
SAMMALISRANNAN VANHA KAAKOPAIKKA	14					600	500	01	01 02 01
ÄMETYN VANHA KAAKOPAIKKA	14				3000	300	500	01	01 02 01
** KUNTA: KIUURVESI									
KIUURVEDEN SAHA	04					2000	800	04	03 04 01
KV-5-KÄYTTÖ 2500 KG/A V.65-78									
KESKUSTAN VANHA KAAKOPAIKKA	14		-1970-L. ALK.			2000	200	01	02 02 01
KUNNAN VANHA KAAKOPAIKKA	14		1960-L-1983			1600	2000	01	02 03 01
TEREISUON KAAKOPAIKKA	14		1983-			1700	2000	02	02 03 01
SAVIKON TEOLLISUUSALUE	20					2000	2000	01	02 03 01
** KUNTA: KUOPIO									
PYÖRÄKATU 3-KIINTEISTÖ	03		1970-LUKU			0	100	01	03 03 01
ITKONNIEMEN TEOLLISUUSALUE	04				1100	0	0	01	03 03 03
PITKALAHDEN SAHA	04		1911-1970-L.			0	100	01	02 03 01
SIIKANIEMI	04				1800	0	500	04	02 03 04
SIKONIEMI	04		-1964			0	0	01	02 04 01
SÄRKILÄHDEN TEOLLISUUSALUE	04					0	150	01	01 03 01
SAVON SELJUN TEHTAAT JA KAAKOPAIKKA	05		1968-			0	400	03	03 03 03

KOHTEN NIMI	LIK. AIH. TAI TOIM. KYLÄ NRO	KAUPUNGINOSA	TOIMIALKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI-POHJA-ALUEEN VESI- LUOKKA ALUEES. OTTAM.	ETÄIS. POHJA-VEDEEN-TOON	ETÄIS. ASUTUK-PAÄ-SEEN	ALUEEN MAALAJI	HAIT. ESIINT. MAHD. YMP. -----	POHJA-PINTA-MAA-IL- VESI VESI PERÄ MA
AUTOPURKAAMO K. HAKKARAINEN	12	MELALAHTI HIETAPOHJA			1200	1300	400		01	01
HARANIEMEN TEOLLISUUSALUE	12	HAAPANIEMI			1000		20	0	01	01
HOVIMAENTIEN TEOLLISUUSTONTIT	12	MELALAHTI	1980-LUKU		0	800	550	350	02	01
		HOVIMAENTIE								
KAIVOTIEN TEOLLISUUSTONTIT	12	KAIVOTIE SARKINIEMI					500	30	01	01
KUOPION HYÖTYJÄTE OY	12	VANTTITIE 5					200	200	02	01
MESTARIN AUTOPURKU OY	12	MESTARINKATU 12	1981-				600	500	01	02
PETOSSEN AUTOPURKAAMO OY	12	KISALLINKATU 3					800	200	01	02
TAPANILAN AUTO OY	12	MESTARINKATU 7					600	500	01	02
LUOKKISUON KAATOPAIKKA	14	VARTIALA	1963-1986		0		1500	500	04	01
NEULAMÄEN KAATOPAIKKA	14	NEULAMÄKI	1950-1960. LUV.				900	200	02	01
SILMASUON KAATOPAIKKA	14	HÄMINÄLAHTI 5:21, 5:64, 5:60, 5:56	1968-				500	200	03	04
TAIVALLAHDEN LUMENKAATOPAIKKA	14	SIKANIEMI	1930-L.-1962				0	700	01	03
TIIHOTTAREN KAATOPAIKKA	14	LINNANPELTO, TIIHOTTARENPUISTO					600	0	02	03
KELLONIEMEN TEOLLISUUSALUE	20	KELLONIEMI					0	100	01	03
NEULAMÄEN TEOLLISUUSALUE	20	NEULAMÄKI					200	200	01	01
SAVILAHDEN VARASTOALUE	20	SAVILAHTI					40	1000	01	01
** KUNTA: LAPINLAHTI										
EG-N PARRUVEISTAMO	04	OLLIKKALA	1980-1990	SINESTO, KEMTOX 1000 L/A	0	800	1000	300	02	03
MÄNTYLÄHDEN AUTOPURKAAMO, ENTINEN SAHA	04	MÄNTYLÄHTI	YHÄ	KV-5 400 KG/A V.50-69	7000	7000	100	200	03	03
ESKELISEN KORJAAMO, HUMPPI	12	OLLIKKALA			0	2000	2000	500	02	03
LAPINLAHDEN KAATOPAIKKA	14	OLLIKKALA	LOPPUU 1992	TÄYTTÖ 25000 M3/A	3000	3000	1000	200	03	03
** KUNTA: LEPPÄVIRTA										
OY HACKMAN AB	07	SORSAKOSKI, KOSKENPOL VI	1800-L. ALKUP.-				50	100	01	02
RIIKINNEVAN KAATOPAIKKA	14	OSMAJÄRVI	1992-				1000	7000	01	01
SORSASKEN KAATOPAIKKA	14	OSMAJÄRVI	-1985				800	2500	01	02
VOIPAN KAATOPAIKKA	14	LEPPÄVIRTA	1961-1992				600	500	02	02
KOTALAHDEN KAIVOSALUE	20	ORAVIKOSKI	1957-1987	YHTEENSÄ N.80 HA			500	300	02	03

KORTEEN NIMI	LIK. KAUPUNGINOSA AIH. TAI TOIM. KYLÄ NRO	TOIMIAIKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI- POHJA- ALUEEN VESI- LUOKKA ALUEES. OTTAM.	ETÄIS. ETÄIS. POHJA- VESIS- VEDEN- TOON	ALUEEN ASUTUK- PÄÄ- MAALAJI SEEN	HAIT. ----- POHJA- PINTA- VESI VESI	ESIINT. MAHD. YMP. ----- MAA- IL- PERÄ MA
** KUNTA: MAANINKA								
HIRVIMÄEN KAATOPAIKKA	14	1990- -1980	KÄRMELÄHTI		2000		01 02	01 01
HONKAMAKI	14		HALOLA		600	400	01 02	03 01
** KUNTA: NILSIÄ								
TAHKORATO OY	12	1979-	SYDÄNMAA, NIPASHARJU TILA	KÄSITELLÄN N.50 AUTOA / VUOSI	1400	200	01 02	03 01
KESKUSTAN KAATOPAIKKA	14	1968-	NILSIÄN KYLÄ, ISO-PAPPILA	ALUE 1 HA	3000	1000	02 02	03 01
KESKUSTAN VANHA KAATOPAIKKA	14	1950-1970	KIERTOKUJA, TASKILA	1	800	300	02 02	03 01
PALONURMEN KAATOPAIKKA	14	1970-1988	PALONURMI, LEPPANIEMI-TILA	ALUE 0.5 HA ALUE 0.5 HA	700	500	01 02	03 01
** KUNTA: PIELAVESI								
KOHONIEMEN KYLLÄSTÄMÖ	04	1960-1970	PIELAVESI		0		01 01	03 01
KIUKOISEN VANHA KAATOPAIKKA	14	1950-LUVULLA	PIELAVESI		1800	400	01 02	02 01
KOIVUJARVEN KAATOPAIKKA	14	-1989	KOIVUJARVI		2000	1000	01 02	03 01
PAJUNÄEN VANHA KAATOPAIKKA	14	1960-LUVULLA	PAJUNAKI		4000	2000	02 02	02 01
RUOKOSUON KAATOPAIKKA	14	1987-	PANKA		3000	2500	01 02	03 01
VANHA KAATOPAIKKA	14	70-80-LUVUILLA			2000	400	02 02	02 01
** KUNTA: RAUTALAMPI								
KERKONKOSKEN KYLLÄSTÄMÖ	04	1952-1969	VESTERILÄ	KYLLÄSTYSAINEMÄÄRÄ 195000 KG	0	50	01 02	04 01
KERKONKOSKEN KAATOPAIKKA	14		KERKONKOSKI, NIITYLÄ	ALUE 10 A, N.500 KAYTTAJAA	400	400	01 03	03 01
RAUTALAMMIN KAATOPAIKKA	14	LOPPU -92	TOHOLAHTI	ALUE 1.5 HA, 2500 KAYTTAJAA	1000	300	02 03	03 01
RAUTALAMMIN LUMENKAATOPAIKKA, ENT. KAATOPAIKKA	14		TOHOLAHTI	ALA 20 A	800	500	02 02	02 01
VANHA KAATOPAIKKA	14	LOPETETTU 50-LUV.	RAUTALAMPI	ALA 20 A, 1500 KAYTTAJAA	0	600	02 02	03 01
** KUNTA: RAUTAVAARA								
RAUTAVARAN KAATOPAIKKA	14			3000 ASUKKAALLE	650	700	02 03	03 01

KOHTEN NIMI	LIK. AIH. TAI TOIM. KYLÄ NRO	KAUPUNGINOSA	TOIMIALIKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI-POHJA-ALUEEN VESI-VEDEEN-TOON LUOKKA ALUEES. OTTAM.	ETÄIS. ETÄIS. VESIS-ASUTUK-PÄÄ-MAALAJI	HAIT. ESILINT. MAHD. YMP. ----- POHJA-PINTA-MAA-IL- VESI VESI PERÄ MA
** KUNTA: SIILINJÄRVI							
AHMON URHEILUALUE	04	KESKUSTA			0	100	03
MIKAN KYLLÄSTÄMÖ	04	ALAPITKA	1950-1992	1090000 KG KYLLÄINNETTA	0	100	03
HIEKKALA, SUOMEN KÄYTTÖKONE	12	KASURIILA	1989-1990				03
PYYLAHTI, TUONTIOSA	12	PYYLÄMPI, PYYKANGAS		1200	1200		02
VUORELAN TEOLLISUUSALUE	12	TEOLLISUUSALUE, VUORELA			500	500	02
HARJANEN SAIRALAN KAATOPAIIKA	14	HAKKARALA	-1980		0	1300	03
HARJAMAKI-KASURIILA, VANHA KAATOPAIIKA	14	KASURIILA	1948-1960	JÄTETÄ 18000 M3	0	800	02
KESKIMMÄISEN KAATOPAIIKA	14	KESKIMMÄINEN	1975-				01
KESKUSTAN VANHA KAATOPAIIKA	14	KASURIILA	-1948		0	800	02
KOIVUSAAREN KAATOPAIIKA	14	KASURIILA	1960-1973		0	1200	02
TARINAN KAATOPAIIKA	14	KASURIILA	-1965		0	200	02
TOIVALAN VANHA KAATOPAIIKA	14	VUORELA	1976-1983		0	1000	01
LUJABETONI, HAKKARALA	19	HAKKARALA			0	500	02
KEMIRA	20	LOUKANRANTA				0	02
** KUNTA: SONKAJÄRVI							
KUIKKASUON KAATOPAIIKA	14		1962-1986	ALA 3 HA, TÄYTÖ 0,5 HA	4000	800	01
PALOSUON KAATOPAIIKA	14	TOIVAKKO	1986-	ALA 60 HA, JÄTEALA 6 HA		3000	01
SUKEVAN KAATOPAIIKA	14	LAHNKANGAS	1971-1986			3000	01
** KUNTA: SUONENJOKI							
IISVEDEN METSA OY	04	LIETENMÄKI, TAPIOLA	1924-	KY-5-KÄYTÖ 5000 KG/A V.-84	1000	0	01
JAUHOJÄRVI, ENTINEN KYLLÄSTÄMÖ	04	JAUHOMÄKI			2000	0	01
PEURAN SAHA	04	SUONENJOKI, SAHALA	1951-1986	KY-5 37,5 T SUOLAT 6 T/A	2000	0	01
TERVALAN TEOLLISUUSALUE	04	TERVALA	1940-1950-LUVUILLA		400	700	02
KAPYLA KÄYTTÖRAUTA	12	KAPYLA, JAUHOMÄKI, PAAVOLA	1982-		120	2000	02
VARASTOJEN PURKAAMO	12	JAUHOMÄKI, UKKOLA	1986-			150	02
VIIITASELAN PURKAAMO	12	SIANJALKA, AUTOLA	1975-			800	01
IISVEDEN KAATOPAIIKA	14	LIETENMÄKI	LOP. 1976	N.0,5 HA	0	1000	02

KOITEEN NIMI	LIK. KAUPUNGINOSA AIH. TAI TOIM. KYLÄ NRO	TOIMIAIKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI- POHJA- ALUEEN VESI- LUOKKA ALUEES. OTTAM.	ETÄIS. POHJA- VEDEN- TOON SEEN MAALAJI	ETÄIS. VESIS- ASUTUK- PÄÄ-	ALUEEN MAALAJI	HAIT. ESILINT. MAHD. YMP. ----- POHJA- PINTA- VESI VESI PERÄ MA
KAATRON KAATOPAIKKA	14	LOP. 1960		0	400	300	100	02 02 03 01
OITILLANSALON KAATOPAIKKA	14	1976-	ALA 20 HA TÄYTÖ 3,8 HA		4500	1500		01 03 03 01
RAJALANNIEMEN KAATOPAIKKA	14	1961-1976	ALUE 1,2 HA	1000	200	1000		02 02 03 01
** KUNTA: TERVO								
MITTASAH	04							
APTEEKIN KAATOPAIKKA	14	1978-			200	300	HIEKKA	01 02 03 01
LEVINSJON KAATOPAIKKA	14	1972-			1000	0		01 01 02 01
TERVAMÄEN KAATOPAIKKA	14	1977-			3000	1000		01 02 03 01
	14				5000	400		01 02 03 01
** KUNTA: TUUSNIEMI								
TUUSPUU OY	04	1984-		700	1700	500	400	01 02 03 01
PAKKILAN KONEPÄJÄ	06			800	1800	500	1000	01 03 03 01
TULISALMEN KAATOPAIKKA	14	1988-			300	500	SORA	01 02 03 01
YLA-AUTION KAATOPAIKKA	14	1989-	ALA 13 HA	1200	1600	1500	3000	01 03 03 01
TULIKALLION SUOLAVARASTO	21				200	500	KALLIO	02 03 01 01
** KUNTA: VARKAUS								
ENSON SAHA	04	KY 5 1972-1986	KY-5-KÄYTÖ 15000 KG/A		0	800		01 01 03 01
TASKISEN SAHA	04	KYLL. 1970-1989	K 33 5000 L/A		0	100	SORA	01 03 04 01
ENSON PAPERI-JA SELLUTEHDAS	05	N. 1920-			0	300		01 03 03 02
HASINTIEN PURKAAMO	12				500	300		01 02 03 01
HURUSRAUTA	12				400	800		01 02 03 01
VARKAUDEN AUTOPURKAAMO	12				400	800		01 02 03 01
AHLSTROMIN KAATOPAIKKA	14				100	1000		01 02 02 01
KUOPPAKANKAAN VANHA	14	1970-LUKU			300	300		01 02 02 01
KAATOPAIKKA (1)	14	1940-L-1955						01 01 03 01
KUOPPAKANKAAN VANHA	14	1940-LUVULLA			1000	100		01 01 02 01
KAATOPAIKKA (2)	14							
PUKKIKANKAAN KAATOPAIKKA	14	1977-			500	800		01 03 03 01
PÖYTÄKANGAS	14	1972-1992			1000	500		01 03 03 01
RUOKOJARVEN KAATOPAIKKA	14	N. 1955-1970-LUV.			1000	400		01 02 03 01

KOHTEN NIMI	LIK. AIH. TAI TOIM. KYLÄ NRO	KAUPUNGINOSA	TOIMIAIKA	TOIMINTOJEN LAAJUUS	POHJA-ETÄIS. VESI- POHJA- ALUEEN VESI- LUOKKA ALUEES. OTTAM.	ETÄIS. ETÄIS. POHJA- VESIS- VEDEN- TOON SEEN	ALUEEN ASUTUK- PÄÄ- MAALAJI	HAIT. ESIINT. MAHD. YMP. ----- POHJA- PINTA- VESI VESI PERÄ MA
** KUNTA: VARPAISJÄRVI								
KUNNAN KAAKOTPAIKKA	14	SUTELA	VUOTEEN 2020	TÄYTTÖALA 2 HA		1600	1000	01 03 03 01
VANHA KAAKOTPAIKKA	14	KIRKONKYLÄ	VUOTEEN 1965	ALA 10 A.	0	100	100	02 02 03 01
VUORISEN VANHA KAAKOTPAIKKA	14	SUTELA	1966-1982	ALA 1 HA		500	300	02 03 03 01
** KUNTA: VEHMERSALMI								
KIRNUMÄEN KAAKOTPAIKKA	14	KIRNUMÄKI, KUNNANSUO	1972-1988	ALA 1 HA		3500	250	01 03 03 01
KIRNUMÄEN VANHA KAAKOTPAIKKA	14	KIRNUMÄKI, YLAPIHA	1961-1972	ALA 10 A		400	150	01 02 03 01
YHTEISLÄITUMEN VANHA KAAKOTPAIKKA	14	KIRKONKYLÄ	1956-1961			1000	250	01 02 02 01
** KUNTA: VESANTO								
VESANNON KAAKOTPAIKKA	14	METSOLA	1961-	ALA 4 HA		700	800	02 03 03 01
** KUNTA: VIEREMÄ								
JOLLEIKONMAEN KAAKOTPAIKKA	14	VIEREMÄ	1972-1986	ALA 1,44 HA, TÄYTTÖ 1 HA	0	100	2000	03 03 03 01
PERÄSUON KAAKOTPAIKKA	14	LUUPUVESI	1989-	ALA 10,4 HA, TÄYTTÖ 1,4 HA		3000	1500	01 03 03 01
VIEREMÄN VANHA KAAKOTPAIKKA	14	KAAVA-ALUE KORTTELI 103	1950-I-1972	ALA 0,5 HA		500	500	01 03 03 01

LIITE 5. KUOPION VESI- JA YMPÄRISTÖPIIRIEN KUNTIEN ESITTELYTAULUKKO

Kunta	Pinta-ala	Asukas- luku	Työpaikat	Elinkeinojakautuma		
				Maatalous	Teollisuus	Palvelut
	km ²			%	%	%
Iisalmi	763	23830	10978	9.88	30.16	57.15
Juankoski	467	6626	2618	25.29	30.18	41.02
Kaavi	676	4261	1402	30.81	19.33	44.86
Karttula	468	3356	1088	30.61	15.81	46.60
Keitele	482	3334	1363	30.67	32.50	32.13
Kiuruvesi	1330	11495	4341	37.55	15.60	41.81
Kuopio	779	80002	41050	3.64	24.39	69.96
Lapinlahti	616	8022	2846	27.23	29.20	39.35
Leppävirta	1139	11648	4133	23.95	34.55	37.62
Maaninka	468	4136	1486	42.13	14.40	37.35
Nilsia	709	7659	2830	33.89	14.56	46.82
Pielavesi	1150	6800	2447	37.72	13.20	43.89
Rautalampi	549	4415	1619	38.17	13.84	42.68
Rautavaara	1155	3002	988	36.23	9.21	50.51
Siilinjärvi	403	18544	6691	9.16	28.26	58.57
Sonkajärvi	1473	6104	2304	36.07	14.32	44.79
Suonenjoki	720	8765	3164	19.82	22.82	53.67
Tervo	347	2215	807	41.26	14.37	37.17
Tuusniemi	545	3636	1227	37.33	18.34	39.28
Varkaus	87	24596	12091	0.93	48.68	48.90
Varpaisjärvi	483	3539	1241	44.64	15.15	34.00
Vehmersalmi	347	2339	843	46.98	11.74	35.59
Vesanto	423	3228	1265	39.45	15.65	39.76
Vieremä	931	4829	1852	45.46	15.39	33.64
Yhteensä	16 512	256 381	110 674			

